

УДК [75/76.071.1.056-053.4/.5:7.021]:004.92:[7:001.32]
(477.83-25):303
DOI <https://doi.org/10.15407/nz2019.06.1667>

ІЛЮСТРУВАННЯ ДИТЯЧИХ КНИГ ВИПУСКНИКАМИ ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ: АСПЕКТ АВТОРСЬКОЇ ХУДОЖНЬОЇ МОВИ

Андрій МАЙОВЕЦЬ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3311-9350>

аспірант Львівської національної
академії мистецтв (ЛНАМ)

вул. Кубійовича, 38, 79011, м. Львів, Україна

Актуальність статті полягає в першій спробі комплексного висвітлення ілюстрування дитячих книг молодими митцями, випускниками Львівської національної академії мистецтв, у застосуванні ними нових технік комп'ютерної графіки і мішаних способів. *Метою* є проаналізувати графічні твори окремих ілюстраторів, випускників ЛНАМ, початку ХХІ ст. Простежити спільні і відмінні риси між митцями, а це високий професійний мистецький рівень зображуваного, самобутній і неповторний стиль та манеру виконання малюнків, де присутня фантастичність, велика казковість.

Методи дослідження — емпіричні, спостереження та опис, теоретичний, що передбачає аналіз, абстрагування, синтез та узагальнення. Розгляд книг та визначення графічного вирішення, опис структурно-композиційних елементів. Проведення аналізу відмінного графічного виконання та узагальнених висновків.

Особливий ілюстративний матеріал в сучасних умовах книговидання для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, коли митець є своєрідним режисером свого техніко-стилістичного виконання. Манера виконання зображуваного є індивідуальним рішенням художника, що виражає митця та впливає з технічного і програмного оснащення.

Дитяче видання є результатом спільної праці художників і видавців.

Результати дослідження можуть бути використані у навчальних, пізнавальних цілях широкої аудиторії та слугувати основою наступних ґрунтовних досліджень.

Ключові слова: ілюстрація, дитяча книга, художники-графіки випускники Львівської національної академії мистецтв (ЛНАМ), видавництва, художня манера, стиль, техніки.

Andri MAYOVETS

ORCID ID : <https://orcid.org/0000-0003-3311-9350>

graduate student of Lviv National

Academy of Arts (LNAA)

street of Kubiiovych, 38, 79011, Lviv, Ukraine

ILLUSTRATION OF CHILDREN'S BOOKS BY GRADUATING STUDENTS OF LVIV NATIONAL ACADEMY OF ARTS: ASPECT OF AUTHORIAL ARTISTIC LANGUAGE

This article analyzes the experience of individual illustrators, who are the alumni of LNAM of the XXI century. Some similarities between the artists have been traced: high professional artistic level of depicted scenes, original and unique style and the manner of drawings execution — where there is fantastic, great fabulousness. Also some other moments are observed: equipment — manual or technical, — practically it does not effect the overall perception, level or manner, the style of illustrations execution. But still the artistic level and the experience of an artist play a crucial aspect in the approach of graphic book ornaments for children.

The research method is empirical, observation and description, theoretical, which involves analysis, abstraction, synthesis and generalization. Review of books and definition of graphic solution, description of structural and compositional elements. Analyzing excellent graphics performance and generalized conclusions.

It analyzes computer graphics used by artists to illustrate, design children's publications, which involves the use of specially designed vector graphics programs Corel Draw, Adobe Illustrator and bitmap Adobe Photoshop and similar programs and modifications.

The artistic level and experience of the artist himself remains an important aspect in the graphic design approach for children's books. The creative activity of artists Mariana Kachmar (Flak), Christina Reinarovich, Anastasia Stefurak, Andriy Lesiv and Romana Romanishin (Creative tandem «Agrafka») is considered. The cooperation of the artists is connected with the publishing houses «Svit», «Kamenyar», «The Old Lion Publishing House». Publishers are excellent for their publishing and printing policies for children's books. Many books have been published for children. Publishers are focusing their attention on quality printing products.

The artists' appeal to collage techniques and the combination of copyrighted graphics with computer graphics are analyzed. There is a change in the development of the action characters. Heroes of poems, stories and fairy tales. Particularly illustrative material in contemporary book publishing for preschool and primary school children. The artist is the director of his technical and stylistic performance of drawings. Technique is great for similar applications in a children's book, when using classical techniques and ways of creating illustrations, decoration. The manner of execution of drawings and design. The artist expresses an individual decision that comes from the technical and programmatic rigging. Artists and publishers work on a children's book — the result of their collaboration. The results of the research can be used for educational, cognitive purposes for a wide audience and serve as a basis for further thorough research.

Keywords: illustration, children's book, graphic artists the graduates of the LNAM, publishers, artistic manner, style, mediums.

Вступ. Сучасна українська дитяча книга — це широка й багата територія авторських творчих досвідів, місце зустрічі різних підходів до розуміння відповідного книжкового жанру новими поколіннями митців. Художники — випускники Львівської національної академії мистецтв (ЛНАМ) трактують зображення в декоративно-площинний спосіб. В малюнках часто присутній орнамент і декор, подібно, що віднаходимо в писанкарстві, іконописі, ткацтві й розписі кераміки, емалей. Художники наслідують оздобу речей і побуту декоративно-прикладного вжитку. Традиція і досвід митців попередників ЛНАМ є доброю мистецькою основою, у свою чергу, молоде покоління вбирає нові віяння постмодерну, апробації різного роду художньо-технічного виконання, враховує побажання суспільства, нова і непередбачувана філософська думка у вираженні ідей. Авторські новаторські графічні рішення обкладинок, розворотів видання. Художники сміливі свого бачення книги, конструкція книги може змінюватись під неklasичний варіант оформлення, або ілюстрація буде створюватись з виходом за рамки звичного формату художнього оформлення [1].

Комп'ютерна графіка сьогодні є однією з популярних графічних технік. З 1960-х рр. вже існували повноцінні програми роботи з графікою. В Україні у сфері ілюстрацій вона здобула поширення в останнє десятиріччя. Комп'ютерна графіка передбачає використання спеціально створених для цього програм. Зокрема, такі як: Corel Draw, Illustrator, Corel Painter, Art Rage та ін. плюс використання графічного планшета. Характерною рисою комп'ютерної графіки як техніки є те, що: малюнок повністю або частково виконаний засобами програмного забезпечення, зматеріалізований віддрукований в тиражі видання. Як техніка може «імітувати» згадувану, а також — з вмінь та досвіду самого митця — може ним створюватись нова образно-пластична, відмінна від попередньої, форма ілюстрації.

Метою нашої статті є проаналізувати графічні твори окремих ілюстраторів, випускників ЛНАМ, початку ХХІ ст. Простежити спільні і відмінні риси між митцями, а це високий професійний мистецький рівень зображуваного, самобутній і неповторний стиль та манеру виконання малюнків, де присутня фантастичність, велика казковість.

Основна частина. З початку 2000-х рр. триває встановлення комп'ютерної графіки і техніко-стилістичних можливостей програмного оснащення (досить швидко оновлюється, змінюється саме програмне забезпечення). Митці взяли на застосування в ілюструванні, в оформленні книг комп'ютерну графіку, новий тип техніко-стильового рішення ілюстрацій, оформлення. Можливе з матеріально-технічного оснащення, відмінне від попередніх взірців графічних рішень станкового і мальованих способів. З активним впровадженням комп'ютера і відповідного програмного забезпечення видозмінюється техніко-стилістичний спосіб виконання ілюстрації, оформлення і дизайну видання.

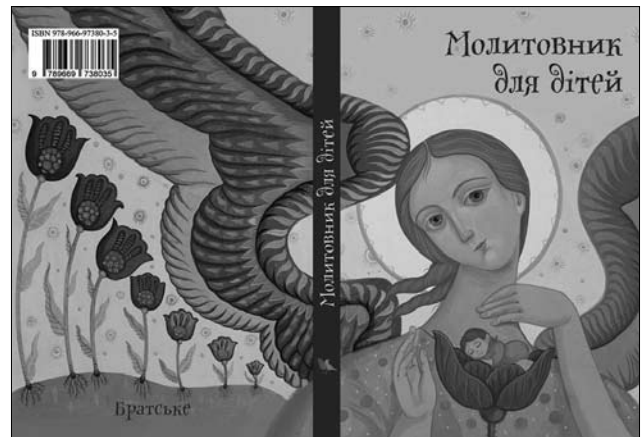
Серед сучасних митців молодшої генерації, випускників ЛНАМ, можна відзначити: Мар'яну Качмар (Фляк), Христину Рейнарович, Анастасію Стефурак, Андрія Лесіва і Роману Романишин (Творчий тандем «Аграфка»). Художники-графіки відчують пластичну форму ілюстрації та текст на папері, вміло творять композицію розворотів, обкладинки. Декоративно-площинні малюнки заповнюють градієнтними заливками, мальованим орнаментом та декором. Досі подібне ілюстративне, художнє рішення не застосовувалось в оформленні видань, на етапі створення книги, до видавничої підготовки, що стало можливим лише з поширенням комп'ютерної графіки.

Мар'яна Качмар (Фляк), випускниця ЛНАМ факультету образотворчого мистецтва і реставрації, кафедри сакрального мистецтва (2006). Основна діяльність мисткині тісно пов'язана з оформленням дитячої періодичної літератури. Працює над іконами — в стилі виконання простежуємо характер, присутній в ілюстрації. Вона є головним художником дитячих журналів «Ангелятко», «Ангеляткова наука» та провідним ілюстратором львівського видавництва «Свічадо», журналу «Зернятко». Мисткиня створює ілюстрації у програмах векторної і растрової графіки. Оформлює дитячі твори сучасних українських та зарубіжних авторів. Зображення адресує маленьким читачам дошкільного віку. В доробку мисткині дитячі книги сучасних українських письменників, зокрема: Миронович Оксани «Віршики для дівчаток та хлоп'ят», Богдана Стельмаха «Християнська абетка». Виконані ілюстрації є без надмірного декоративізму чи орнаменту. Художниця звернула увагу

на риси облич і поведінці героїв. Відносно основних пропорцій тіла великими зробила голови дітей і тваринок. Виразно потрактовані портрети дійових персонажів оповідань, віршів та казок. Присутня пастельна гама кольорів і делікатно застосована каліграфічна лінія в абрисі малюнку (Іл. 1).

Мар'яна Фляк якісно застосувала можливості комп'ютерної графіки в створенні ілюстративного ряду, чітко врахувала особливість читацької аудиторії і сприйняття малюнків дітьми. Малюнки є своєрідними та пізнаними авторськими взірцями. Відображають тенденції і потреби часу у пошуку нового, переосмисленого — чогось нового, що зможе зацікавити дітей. Відносно свого досвіду ілюстрування ділиться сама художниця: «Книжки із розкішними барвистими ілюстраціями супроводжують мене з дитинства. Не віддаю їх нікому. Буває, потраплю вдома на якусь книжку, яку читала ще малою, і виникає так багато спогадів, пов'язаних і з книжкою, і з текстами, і з власним фантазуванням, і з мандрівками центром Львова, який тоді був мені більше казковим, аніж реальним містом... адже я тут народилась і перших 13 років свого життя прожила у центрі. Книжки із розкішними барвистими ілюстраціями супроводжують мене з дитинства. Не віддаю їх нікому. Буває, потраплю вдома на якусь книжку, яку читала ще малою, і виникає так багато спогадів, пов'язаних і з книжкою, і з текстами, і з власним фантазуванням, і з мандрівками центром Львова, який тоді був мені більше казковим, аніж реальним містом... адже я тут народилась і перших 13 років свого життя прожила у центрі. Хтозна — можливо, саме завдяки цим книжкам я і сама тепер пишу та неприховано захоплююсь чудовими ілюстраціями. А хто їх створив? Соромно — донедавна не змогла б назвати і п'яти сучасних українських ілюстраторів. А їх же так багато, талановитих, працюючих і неповторних. Про них не так часто пишуть і ще більше не говорять. А вони ж працюють, живуть і творять поруч із нами. І от — аби хоч якось дослідити цю тему, я вирушила на їхні пошуки — пішки і возом, інтернетом і стежками, які протоптали друзі. Тих, кого знайшла особисто, розпитала про життя і творчість, із багатьма заприятелювала, а про інших знайшла інформацію у світовій павутині. Знаю, що десь зовсім поруч є інші талановиті ілюстратори, але поки що я з ними не знайома. Та

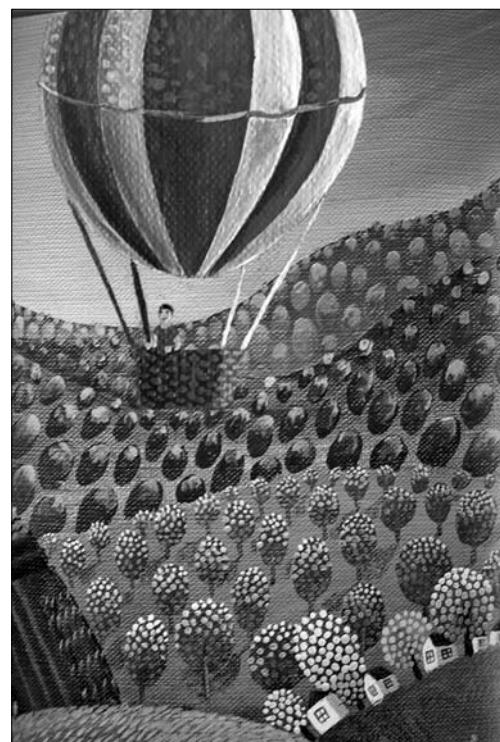
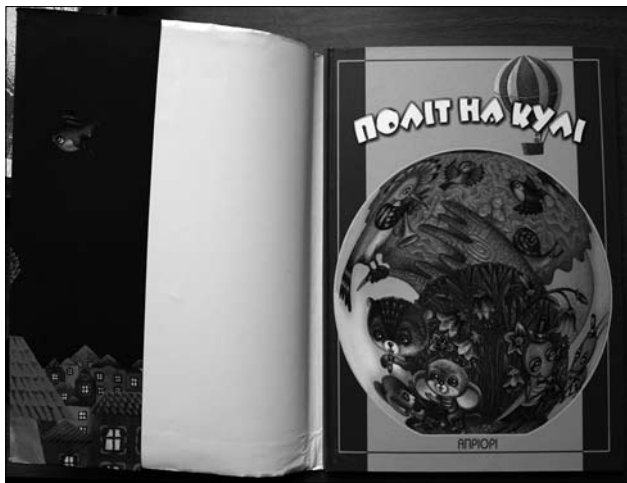
ISSN 1028-5091. Народознавчі зошити. № 6 (150), 2019

Іл. 1. Молитовник для дітей / Упоряд. Ю. Березенко; худож. М. Качмар. Київ: Братське, 2015. 48 с.: іл.

прийде час, і вони також стануть моїми приятелями. Якщо не реальними, то бодай віртуальними. І я вам про них розкажу» [2]. І, як зазначила сама художниця, «дитяча ілюстрація ні в якому разі не знаходиться на маргіналах мистецтва. І хоча про неї не пишуть, її не систематизують за стилями, не досліджують, вона є і залишається одним із найяскравіших видів мистецтва» [3].

Інша художниця Христина Рейнарович, випускниця ЛНАМ, плідно співпрацює з видавництвами: «Свічадо», «Світ», «Каменярь». Свої ілюстрації виконує в програмах растрової графіки. Мисткиня прискіплива до деталей у художній стилістиці малюнків. Окремі сегменти композиції вирішує одним орнаментом, декором, а наступні — іншими варіантами накреслення. Варто відзначити орнамент і декор, мисткинею розроблений в растровій графіці, засобами програмного забезпечення, оригінальний авторський. Варіативність у застосуванні даних способів є інтуїтивною художньою річчю. Художниця здебільшого оформляє дитячі книги молодшого шкільного віку. Вправний рисунок, композиція, кольорове і тональне вирішення, застосування графічних програм — в результаті, цими засобами художниця творить довершені розворотні, сторінкові ілюстрації (Іл. 2). Досягає бажаних результатів — не втрачаючи в деталях ніжно випрацьованих персонажів. Крім самого ілюстрування, художниця вдається і до макетування, дизайну сторінки, розвороту чи цілого видання. Таким чином, Христина Рейнарович виступає художником-технологом, автором оригінального виконання малюнків і дизайнером та редактором друкованої продукції водночас.

Іл. 2. Політ на кулі: Вірші / Худ. Х. Рейнарівич, О. Кваша, Т. Савельєва, А. Крицун. Львів : Априорі, 2006. 48 с.: іл.

Анастасія Стефурак з семи років займалась в художніх гуртках, навчалась в Івано-Франківській ДХШ ім. О. Сорохтея, випускниця ЛНАМ (2013), дипломним проектом була серія ілюстрацій до книжки «Українські прислів'я». Зараз працює графічним дизайнером у студії дизайну, співпрацює з «Видавництвом Старого Лева». Працює в техніках ком-

п'ютерної графіки та колажу. Вдало поєднуючи комп'ютерні можливості і ручних авторських технік. Мисткині імпонує напрямок магічного реалізму в літературі та образотворчому мистецтві. Серед книг «Старого Лева» художниця оформила: «Невгамовна кейті», «Невгамовна кейті в школі» Сьюзен Кулідж, «Прислів'я українські» [4]. Створені ілюстра-

ції є пастельної гамою кольорів, площинні, сповнені легкості та ніжності в стилізації дійових персонажів, без надмірного орнаментального чи декоративного прикрашання. Певна іконічність зображень в характері рисунку, в колористичній малюнків. Авторське рішення найбільш вдале в поєднанні колажу, створене засобами комп'ютерної графіки. Загалом ілюстрації Анастасії Стефурак справляють позитивні емоції та легкість у сприйнятті (Іл. 3).

Творча майстерня «Аграфка» — це Романа Романишин та Андрій Лесів. Творчий тандем двох митців, випускників ЛНАМ, які живуть та працюють у Львові. Свої ідеї вони втілюють в авторських книгах, у вільному виконанні ілюстрацій [5]. Романа Романишин навчалась у Львівському державному коледжі декоративного та ужиткового мистецтва імені І. Труша, відділ художнього розпису (1999—2003), навчання у Львівській національній академії мистецтв, кафедра художнього скла (2003—2009). Андрій Лесів навчався у Львівському державному коледжі декоративного та ужиткового мистецтва імені І. Труша, відділ реставрації творів мистецтва (1999—2003); випускник ЛНАМ, кафедра реставрації творів мистецтва (2003—2009).

Романа Романишин та Андрій Лесів із творчої майстерні «Аграфка» одразу сприймають текст як композиційні елементи. «Перший етап роботи з текстом — це ознайомлення з великими композиційними площинами: виписуються головні герої, географія дій, історичні довідки тощо. Всі наступні етапи передбачають вишукування деталей, прихованих змістів, цікавих фрагментів, вивчається ритм тексту. Перше, що робимо, — завжди видрукуюємо текст, і на цих аркушах багато ескізуємо, підкреслюємо цікаві моменти, слова, за які можна зачепитися, вибудовуємо асоціативні ланцюжки. Під час ілюстрування книги художник є співавтором історії. Дуже цікавими є епізоди відходу від тексту, власні його візії, які художник прочитує «між рядків» [5]. Характерна особливість графічного втілення обох митців — в їх ідейному, в концептуальному вирішенні ілюстрацій, в художньому трактуванні оформлення, не схожому на інше. Незвичне поєднання комп'ютерної графіки та техніки колажу з використанням текстур і фактури різних матеріалів і площин, створених засобами графічних програм та методом ручного виконання. Частина малюнку зроблена у векторних і

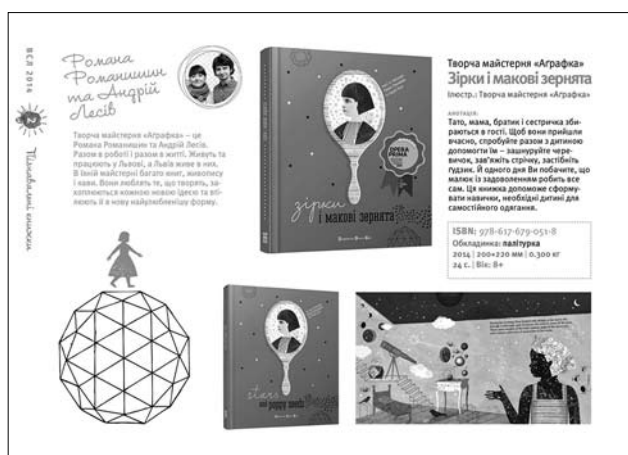
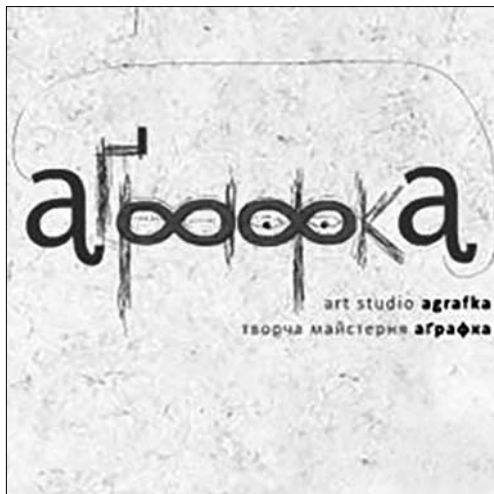
ISSN 1028-5091. Народознавчі зошити. № 6 (150), 2019

Іл. 3. Стефурак А. Прислів'я українські / Худ. А. Стефурак. Львів: Видавництво Старого Лева, 2014. 36 с.: іл. (палітурка, ілюстрації)

растрових програмах, а інша домальована методом туші і пера та заздалегідь вирізаними витинанками, аплікаціями з різноманітних підручних матеріалів, в основному тканинок (Іл. 4).

Стиль зображального матеріалу можна простежувати в мистецьких течіях експресіонізму чи постмодернізму. А також певні аналоги книг можна віднайти в сучасному книговиданні Західної Європи. Окрім ілюстративного матеріалу цікаво і динамічно компоноване художнє оформлення. Розташування текстової шпальти, вибір гарнітури, накреслення тексту співзвучний з характером малюнків. Попри оригінальність та незвичність оформлених авторських книг, можна відмітити і маленькі недоліки, якщо на це дивитись строго стандартів і норм. З точки зору книги для дитини, у виданнях для дітей окремі дійові персонажі є важко пізнаваними персонажами, а присутній основний текст є скоріш акцидентним, аніж рядковим набірним — як видозмінений чи стилізований, що уповільнює читання. «На погляд Ро-

Іл. 4. Творча майстерня «Аграфка» URL: <http://agrafka-studio.com/> (палітурка, ілюстрації)

мани та Андрія з творчої майстерні «Аграфка», ілюстрація мусить передавати зміст, але в оригінальний спосіб, без дослівних і надмірно деталізованих переповідань. «Знову ж таки, звертаючись до прикладу «Рукавички»: на початку і в кінці книги дід не про-

трактований дослівно старим сивочолим чоловіком у фуфайці, а зображені лише його ноги — читацька уява постать персонажа домалює сама. Кожен текст, хоч би яким деталізованим та інформативним він був, завжди залишає читачеві багато запитань без відповідей, й ілюстратор має спробувати відповісти бодай на деякі з них. У дитинстві, читаючи «Рукавичку», мені завжди було не зрозуміло: як стільки звірів помістилися в ній? Тому ми вирішили відповісти на це питання, промалювавши вже згаданий «архітектурний» план рукавиці і її мешканців. Звісно, коли малюєш якийсь такий план, то напрошуються асоціації з ЖЕКом, переплануванням та будинковою книгою, ідею якої ми і використали в ілюстраціях» [5]. «Звичною практикою для художників під час роботи є використання інших літературних джерел, окрім власне твору, який вони ілюструють. «Це розширює кругозір асоціацій та візій. — пояснюють Романа та Андрій з творчої майстерні «Аграфка». — У такому разі ілюстрації можуть бути навіть більш образні, ніж сам текст. Але на те вони й ілюстрації, аби розповідати про те, що ховається за площиною тексту» [5]. Знаковим для обох митців є участь, нагороди та обмін досвідом в регіональних, всеукраїнських та міжнародних конкурсах, форумах і виставках. Добре культурне середовище сучасного книжкового ринку України та країн Західної Європи. Можливість творчих пошуків і незвичних авторських втілень підходів в ілюструванні, оформленні і дизайні книг «Аграфка». Загалом проілюстровані, оформленні книги творчої майстерні «Аграфка» оригінальні авторські та пізнавані. Митці, окрім поліграфічного друку книг, виготовляють варіанти книги і вручну — так звані артбуки. Успішний творчий тандем, майстерня, учасники персональних та колективних виставок, відзначені багатьма грантами і нагородами.

Висновки. З початку 2000-х рр. можемо говорити про сміливі підходи молодого покоління митців, вихованців Львівської національної академії мистецтв, в дизайні книги, що вперше зустрічаємо з появою нових комп'ютерних можливостей. Слово «дизайн книги» є часто вживане. Молоді митці, позбавлені цензури і певних обмежень, як їх попередники, вдаються до активних видозмін: композиції, тексту і малюнку. У своїх пошуках художнього самовираження митці «руйнують» усталені норми, правила і приписи, їх порушуючи, вони пропонують свої варіанти,

взірці техніко-стилістичного виконання. Новий тип графіки і матеріально-технічного оснащення, відмінного від попереднього — взірців станкового і мальованого способів, який взяли на застосування митці. З активним впровадженням комп'ютера та поширенням відповідного програмного графічного забезпечення видозмінюється стилістика і сама методика принципу створення ілюстрації, оформлення і дизайну видання загалом. Ілюстрація посіла своє чільне місце на книжковому ринку на етапі сучасного книговидавання. Попри поширену загальну думку «попсовості» чи «рафінованості» малюнків, створених засобами комп'ютерного забезпечення, художники своїми творами демонструють зворотне — авторський рисунок, індивідуальна стилізація дійових персонажів і яскраве кольорове вирішення. Аналізуючи художньо-стилістичну мову ілюстрацій, варто відмітити активно вживану гіперболізацію (перебільшення) пропорцій дійових персонажів, однієї частини тіла до іншої — від збільшення пропорцій голови та очей — по відношенню до тіла; векторна та растрова графіка є пасельної тональності виконання з м'якими переходами в орнаментально-декоративне заповнення. Художники вдаються до колажу і поєднання авторської графіки, вдало комбінуючи з комп'ютерною графікою. Надзвичайно душевної теплоти сповнені герої, дійові персонажі віршів, оповідань і казок. Ілюстративний матеріал відповідає потребам і зацікавлень в сучасних умовах книговидавання для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Сучасний ринок засвідчує високий коефіцієнт різнопланової книги і періодики для дітей, що, в свою чергу, породжує конкуренцію та викристалізовує високу культуру оформлених книг. Митець є автором чи режисером книги, книги більш інтерактивної та відмінного техніко-стилістичного виконання зображуваного.

1. Львівська Національна Академія Мистецтв ЛНАМ. URL: <http://www.lnam.edu.ua/> (06-04-18).
2. Буквоїд. *Культура*. URL: <http://bukvoid.com.ua/events/culture/2014/05/16/073736.html> (10-05-19).
3. Зографос. *Ілюстрації*. URL: <http://zografos.org.ua/illustrations.html> (20-05-19).
4. Видавництво Старого Лева. URL: http://starylev.com.ua/index.php?route=site/authors/view&author_id=155 (02-04-17).
5. Художник як співавтор. *Літакцент*. URL: <http://litakcent.com/2011/09/13/hudozhnyk-jak-spivavtor/> (03-02-19).
6. Балущька Леся: Українська дитяча книжка: проблеми кількості та якості Майбутнє твориться в дитинстві. *ПОСТУП*. URL: <http://postup.brama.com/usual.php?what=64152>.
7. Огар Емілія. *Культура сучасної дитячої книжки. Видавнича галузь і кадри: досягнення, проблеми, перспективи: Науково-практ. зб. Львів: Аз-Арт, 2002. С. 138—147.*
8. Тесленко Інна. *Дитяча книга: деградує чи prorветься Україна?* ІА ZIK. URL: <http://zik.ua/ua/news/2013/05/11/406820>.

REFERENCES

- Lviv National Academy of Arts of LNAM*. Retrieved from: <http://www.lnam.edu.ua/> (06-04-18) [in Ukrainian].
- Letters. Culture*. Retrieved from: <http://bukvoid.com.ua/events/culture/2014/05/16/073736.html> (10-05-19) [in Ukrainian].
- Zografos. Illustration*. Retrieved from: <http://zografos.org.ua/illustrations.html> (20-05-19) [in Ukrainian].
- The Old Lion Publishing House*. Retrieved from: http://starylev.com.ua/index.php?route=site/authors/view&author_id=155 (02-04-17) [in Ukrainian].
- The artist as a co-author. Lithocentre*. Retrieved from: <http://litakcent.com/2011/09/13/hudozhnyk-jak-spivavtor/> (03-02-19) [in Ukrainian].
- Balutska Lesya: *Ukrainian Children's Book: Problems of Quantity and Quality. The future is being created as a child. POSTUP*. Retrieved from: <http://postup.brama.com/usual.php?what=64152> [in Ukrainian].
- Hagar Emilia (2002). *Culture of a modern children's book. Publishing Industry and Personnel: Achievements, Challenges, Prospects: Scientific Practice. Sat* (P. 138—147). Lviv: Az-Art [in Ukrainian].
- Teslenko Inna. *Children's Book: Will Ukraine Break Up?* ІА ZIK. Retrieved from: <http://zik.ua/en/news/2013/05/11/406820> [in Ukrainian].